

Kanibalismus mezi subadultními jedinci káně lesní (*Buteo buteo*)

Cannibalism in subadult Common Buzzards (Buteo buteo)

Ivo Otáhal

Kledenského 43, CZ-742 45 Fulnek; e-mail: I.Otahal@seznam.cz

Otáhal I. 2021: Kanibalismus mezi subadultními jedinci káně lesní (*Buteo buteo*). *Sylvia* 57: 81–83.

U káně lesní (*Buteo buteo*) je znám kanibalismus mezi rodiči a mláďaty na hnízdě a mezi mláďaty na hnízdě navzájem. Dne 27. 8. 2008 jsem v údolí potoka Jamník nedaleko Bílovce (okres Nový Jičín) pozoroval káni lesní, která právě konzumovala mrtvolu jiné káně. Po vyrušení odlétla, přičemž si mrtvolu odnášela v pařátech. V obou případech se jednalo o vzletné, plně vyspělé jedince, pravděpodobně tohoroční ptáky (u živého jedince jsem věk určil podle zbarvení a u mrtvého na základě nevyzrálости brků obrysových per nalezených na místě trhání). Okolnosti, jako např. nález čerstvých krvavých skvrn na místě trhání a nepřítomnost elektrického vedení nebo silnice, kde by mohlo dojít k nepřírozenému usmrcení konzumované káně, mohou nasvědčovat zabití jednoho jedince druhým. To však přímo pozorováno nebylo. Ať se již jednalo o zabití jedné káně druhou, nebo o konzumaci nalezené čerstvé mršiny, jde o vzácný případ kanibalismu mezi vyspělými jedinci káně lesní.

The only recorded types of cannibalism in the Common Buzzard (Buteo buteo) are infanticide and siblicide in the nest. On 27 August 2008 in the valley of the Jamník stream near Bílovec (Nový Jičín district, Czech Republic), I observed a Common Buzzard consuming a carcass of another Buzzard. Being disturbed, it flew away, carrying the carcass in its claws. Both individuals were fledged and full-grown, probably yearlings (I determined the age according to plumage colour in the living individual, and according to immaturity of the quills of feathers found at the place of tearing of the dead individual). Circumstances, such as the presence of fresh bloodstains at the site of tearing, or the absence of a power line or road in the vicinity, where the consumed Buzzard could be killed, may indicate killing of one individual by another. However, this was not directly observed. Whether it was killing of one individual by another or scavenging on an already dead individual, this is a rare case of cannibalism among full-grown Common Buzzards.

Keywords: Foraging, intraspecific killing, raptors, scavenging, unusual food

Kanibalismus se vyskytuje u řady obratlovců. U ptáků se objevuje především u masožravých druhů hnízdících v koloniích. Z taxonomických skupin je častěji zaznamenáván u racků, rybáků, fregatek, terejů, pelikánů, dravců, sov a krkavcovitých (Elgar & Crespi 1992,

Reynolds 1996, Andrew & Munro 2008, Hayward et al. 2014, Neves et al. 2015). Kromě uvedených skupin můžeme kanibalismus pozorovat i u ptačích druhů, u nichž není takové chování obvyklé, např. u vrabce domácího (*Passer domesticus*; Ben-Dov et al. 2006).

Mezi dravci a sovami je kanibalismus poměrně častý, přičemž rozlišit lze pět jeho forem: Nezřídka nastává situace, že silnější a agresivnější mládě na hnízdě usmrtí a sežere slabšího sourozence (kainismus, siblicida). Popsány jsou i případy, kdy rodiče zahubí mládě na hnízdě (kronismus, infanticida) a buď ho sami zkonzumují, nebo jím nakrmí zbývající potomky. Mláďata závislá na rodičích mohou být také usmrcena příslušníky stejného druhu, kteří nejsou jejich rodiči, nebo může jedinec zabít a konzumovat jedince stejného druhu. Zaznamenány byly i případy konzumace nalezené mršiny stejného druhu (Allen et al. 2020).

U káně lesní (*Buteo buteo*) byl z výše uvedených forem kanibalismu popsán jen kainismus a kronismus (Tubbs 1974, Melde 2004, Walls & Kenward 2020); kanibalismus mezi vyspělými jedinci káně lesní zatím pozorován nebyl (viz také Cramp & Simmons 1980, Glutz von Blotzheim 1989, Hudec & Šťastný 2005). V tomto příspěvku popisují případ konzumace jednoho subadultního jedince káně lesní druhým poměrně dlouho po dosažení vzletnosti.

Dne 27. 8. 2008 krátce po 9:00 SELČ jsem v údolí potoka Jamník nedaleko Bílovce (okres Nový Jičín, 49°48'39,3"N, 17°59'38,9"E, nadmořská výška 280 m n. m.) ze vzdálenosti několika metrů pozoroval káni lesní konzumující jinou, již mrtvou káni. Po vyrušení odlétla káně nízko nad zemí a nesla v pařátech tělo mrtvého jedince. Podle zbarvení odlétající káně jsem stačil usoudit, že se pravděpodobně jednalo o tohoto ročního ptáka. Také mrtvá káně byl zřejmě tohoto roční jedince, jak o tom svědčilo zbarvení a stupeň vyzrálosti obrysových per, která zůstala na místě trhání a měla ještě ne zcela vyzrálé brky.

Na zemi v prostoru trhání jsem našel typicky otrhané peří a kousky svaloviny a odnášený kadáver měl již téměř

obrané prsní svalstvo. Je však otázkou, zda se jednalo o konzumaci mršiny, či zda byla jedna káně druhou zabita. Druhé z uvedených možností by mohla nasvědčovat přítomnost mnoha čerstvých krvavých skvrn. Místo pozorování se nachází v lesnaté krajině na okraji údolnicové louky a v nejbližším okolí nevede žádné elektrické vedení ani silnice, kde by mohlo dojít k nepřirozenému usmrcení konzumované káně. Detailním prohlédnutím praporů obrysových per jsem nenalezl žádné stopy po průstřelech, které by mohly nasvědčovat pytláctví.

Ať se již jednalo o zabití jedné káně druhou, nebo o konzumaci čerstvé mršiny (resp. kořisti jiného predátora), jde o vzácný případ kanibalismu mezi subadultními jedinci káně lesní i mezi dravci obecně. Rešerše zaměřená na frekvenci kanibalismu u dravců (a sov) na různých kontinentech (Allen et al. 2020) uvádí střety mezi dvěma dospělými příslušníky téhož druhu končící úhynem jednoho z nich u káně rudoocasé (*Buteo jamaicensis*), supa hnědého (*Aegypius monachus*) a supa bělohlavého (*Gyps fulvus*), ke kterým docházelo většinou v zimě. Konzumace mršiny téhož druhu byla zaznamenána v různých ročních obdobích u káně rudoocasé, orla volavého (*Clanga clanga*), supa bělohlavého a supa bengálského (*Gyps bengalensis*; Allen et al. 2020).

LITERATURA

- Allen M. L., Onagaki A. & Ward M. P. 2020: Cannibalism in raptors: A review. *Journal of Raptor Research* 54: 424–430.
- Andrew S. & Munro U. 2008: Cannibalism in the Australian Pelican (*Pelecanus conspicillatus*) and Australian White Ibis (*Threskiornis molucca*). *Waterbirds* 31: 632–635.
- Ben-Dov A., Vortman Y. & Lotem A. 2006: First

- documentation of sibling cannibalism in a small passerine species. *Ibis* 148: 365–367.
- Cramp S. & Simmons K. E. L. (eds) 1980: *Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the Western Palearctic. Vol. 2: Hawks to Bustards*. Oxford University Press, Oxford.
- Elgar M. A. & Crespi B. E. (eds) 1992: *Cannibalism: Ecology and Evolution Among Diverse Taxa*. Oxford University Press, Oxford.
- Glutz von Blotzheim U. N. (ed.) 1989: *Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 4. Falconiformes*. Aula Verlag, Wiesbaden.
- Hayward J. L., Weldon L. M., Henson S. M., Megna L. C., Payne B. G. & Moncrieff A. E. 2014: Egg cannibalism in a gull colony increases with sea surface temperature. *Condor* 116: 62–73.
- Hudec K. & Štátný K. (eds) 2005: *Fauna ČR. Ptáci 2/I*. Academia, Praha.
- Melde M. 2004: *Der Mäusebussard*. 6. Auflage. Die Neue Brehm-Bücherei Band 185. VerlagsKG Wolf, Magdeburg.
- Neves F. M., Mancini P. L., Marques F. P., Nunes G. T. & Bugoni L. 2015: Cannibalism by Brown Booby (*Sula leucogaster*) at a small tropical archipelago. *Revista Brasileira de Ornitologia* 23: 299–304.
- Reynolds P. S. 1996: Brood reduction and siblicide in Black-Billed Magpies (*Pica pica*). *Auk* 113: 189–199.
- Tubbs C. R. 1974: *The Buzzard*. David & Charles, Newton Abbot.
- Walls S. & Kenward R. 2020: *The Common Buzzard*. T & A.D. Poyser, London.

Došlo 19. července 2021, přijato 11. října 2021.

Received 19 July 2021, accepted 11 October 2021.